

‘Waar is de Heer, de God van Elia?’

Voorganger: Ds. Jurjen Zeilstra

Lezingen:

1^e schriftlezing: 2 Koningen 2, 1-15

2^e schriftlezing: Handelingen 1, 1-11

3^e schriftlezing: Marcus 16, 14-20

Inleiding

boodschap van de eeuwige verlossing te verkondigen. Amen.¹

Het houden van een hagenpreek is niet nieuw in Hilversum. Weet u waarom de Geuzenweg die naam heeft? In de omgeving van die weg werden reeds in 1566 en de daarop volgende jaren geheime preken in het open veld gehouden. De weg was toen niet meer dan een karrespoor over de heide.

Wat hier net als in het lange verlengde slot een rol speelt, is het erop uit trekken in de wereld. Dit verhaal is niet bestemd om op zichzelf te blijven. Het vraagt erom van a tot z om te worden gedeeld met anderen.

Wij staan nu veertig dagen na Pasen, zoals we daar eerst veertig dagen naar toe hebben geleefd. Het moment van de hemelvaart is theologisch een uiterst belangrijk moment tussen Pasen en Pinksteren. Over tien dagen zal het de vijftigste dag zijn: *pentakosta*, en zullen wij het Pinksterfeest vieren, als een oogstfeest van de Geest van God. Vandaag het moment van bewustwording, van emancipatie en van taakaanvaarding. De verlegenheid verandert in verlangen.

Waarschijnlijk heeft het verlengde slot dat wij gelezen hebben oorspronkelijk in de jonge kerk de functie gehad van een catechetisch geschrift en is het geschreven in de eerste helft van de tweede eeuw. Waar het om gaat is hoe de levende Jezus zich verhoudt tot de gemeente. Hij verschijnt aan mensen. Er is daarbij sprake van treuren en rouw. Ook speelt de maaltijd een rol. Christus verschijnt, maar er is ongelof. Dat laatste verwijt hij hun. De opdracht is erop uit te trekken de wereld in. Er is een belofte dat de verkondiging door de leerlingen met bijzondere tekenen vanwege de Heer gepaard zullen gaan.

Thema: ‘Waar is de Heer, de God van Elia?’

Gemeente van Christus, in het later toegevoegde verlengde slot van het Marcusevangelie wordt ingegaan op de uitdaging zoals de kerk die heeft ervaren werkelijk te leven van geloof. Deze tekst is zeker niet van Marcus, de auteur van het evangelie tot en met vers 8 van hoofdstuk 16. Maar dat eindigt daar met vrouwen die schrikken en aan niemand iets zeggen. Die tekst hebben wij op het Paasfeest gelezen. Zo daagt Marcus zijn lezers uit. Het geheimzinnige dat er steeds over deze Jezus gezwegen moest worden, wordt nu een boodschap om met de wereld te delen.

Wie deze catechese naast het profetenverhaal van Elia en Elisa legt, ziet de gelijkenis. Waar het om draait is het vertrouwen dat, ook nu de grote leraar er lichamelijk niet meer zal zijn, zijn boodschap van kracht zal blijven en de verkondiging van Gods Koninkrijk dóór zal gaan. Het gezag, gesymboliseerd in de mantel van Elia, zal nu moeten blijken uit de daden van de leerling. ‘Waar is de Heer, de God van Elia?’ De wateren splijten zich en er is een toegang tot het beloofde land. ‘Waar is de Heer, de God van Elia?’ Dat kan ook onze vraag zijn. En dan gaat het over óns gevoel met lege handen te staan. In onze tijd is het de Godsvraag zelf die zich nadrukkelijk opdringt. Mensen geloven niet zoveel. Ze nemen van alles aan. Maar in God geloven is heel moeilijk in een wereld waarin materie zo belangrijk is als onze wereld. Elisa klampt zich vast aan de profeet die afscheid neemt. Hem laat hij niet zomaar gaan. ‘Wat kan ik nog doen voor jou?’ ‘Laat mij dubbel delen in uw geest.’ Het gaat over óns verlangen dubbel, dat wil zeggen volop, in de geest van Jezus te delen. Wij zijn ons bewust dat we iets heel moeilijks vragen. Maar wij verlangen te zien.

De schrijver van het verlengde slot neemt de uitdaging aan. Hij geeft als het ware antwoord op het open einde van het evangelie. We kennen zijn naam niet. We weten zelfs niet of hij zelf de tekst bedoeld heeft als een toevoeging aan het Marcusevangelie. Er zijn alternatieven, zoals gewoon stoppen in vers 8, of andere slotregels, die in andere handschriften worden gevonden. Zo heeft de Nieuwe Bijbel Vertaling hier een noot:

Alles wat hun opgedragen was, meldden zij [de vrouwen] in het kort aan de kring rond Petrus. Daarna stuurde Jezus zelf zijn leerlingen erop uit om van het oosten tot het westen de heilige en onvergankelijke

Het mooie van de symboliek van de hemelvaart zoals Lucas die ons vertelt, vind ik dat het verhaal illustreert hoe leerlingen het leren van blikrichting te veranderen. Op de hemel staren zij zich blind. Maar de opgestane

Heer, die worden zij gewaar, niet door omhoog te kijken, maar om zich heen. De Joodse filosoof Emmanuel Levinas heeft nagedacht over messiaans plaats bekleden. Daartoe worden niet alleen mensen geroepen met een bijzondere roeping, maar eigenlijk wij allen. Niet alleen profeten en Jezus, maar iedereen die de ander naast zich werkelijk aanziet, wordt een messiaans toegerust mens, in staat tot zegenen in woord en daad. Dat is te benoemen als een volmacht vanwege de Schepper. Die herkenning roept wondertekenen in het leven, zoveel machtiger dan bovennatuurlijke mirakels. Wie de mens naast zich, niet met oordeel, maar met open handen en een open hart tegemoet kan treden, die loopt kans de opgestane Heer te zien verschijnen. Zo'n verschijning gebeurt en is niet aan tijd of plaats gebonden. De kerk leert het daarvoor eenvoudigweg beschikbaar te zijn.

De levende presentie van de opgestane is daarbij niet bestemd als bezit van de kerk. Het tastbare lichaam van Jezus in de wereld komt tot zijn recht bij het delen van lief en leed. Die mantel past ons allemaal. Hierin vind ik zelfs een antwoord op de secularisatie en de leegloop van kerken. Het verhaal van de Levende is niet bestemd op zichzelf te blijven. Dan verwordt het tot een zwelgen in eigen gelijk en vervalt het levende geloof tot speculatie over eeuwig leven en de wederkomst. Maar de tekenen die verwijzen naar de mensenliefde van de levende Christus, die liggen voor het oprapen. Als je ze maar ziet. Hij verschijnt, niet eens, maar telkens weer, waar ontmoetingen recht doen aan mensen. 'Strijdwagens en ruitery van Israël,' dat is geen leger. Dat zijn geen wapens. Dat is geestelijk, zich openen voor God en liefdemacht.

De kerk mag de plaats zijn waar dit geloof concreet wordt benoemd en gevierd. Maar de wereld is de plaats waar het gebeurt. In die zin is de kerk onderdeel van de wereld. De kerk is onderhevig aan alles wat bij die wereld hoort, niets heiliger of boven andere organisaties verheven. Ik denk ook niet dat de kerk zich kan onttrekken aan de wetten waaraan alle vormen van organisatie in de wereld onderhevig zijn. De kerk van vervallen, worden verscheurd, krimpen en

groeien en zich opnieuw hervormen. De kerk is als cultuurfenomeen in ons deel van de wereld gekomen. De kerk kan ook weer gaan.

Het is al vaak gezegd. Jezus Christus heeft het Koninkrijk van God verkondigd. Wat er kwam was de kerk. Dat was een tegenvaller. Toch mogen we de kerk, ondanks alles, koesteren omdat hier met vallen en opstaan een groot geheim werd bewaard en gedeeld. Ons leven valt niet samen met ons lichaam. Ons welzijn is zoveel meer dan ons bezit kan uitdrukken. Ons handelen laat zich niet louter beschrijven in termen van nuttig of nutteloos, goed of kwaad, lichamelijk of geestelijk, of andere toetsbare categorieën. Ieder van ons draagt een mysterie in zich mee. Ieder leven heeft een mystieke, een naar binnen gekeerde unieke kant, of deze nu wel of niet wordt benoemd.

Samen kerkzijn heeft waarde, zolang we daarmee bezig blijven, die onvoorstelbaar waardevolle aspecten van het leven te blijven articuleren. Daar telkens opnieuw oude verhalen tegenaan te leggen terwijl de nieuwe ervaringen worden verteld en geduid. Door op deze wijze samen de taal van het geloof levend te houden, stellen wij elkaar in staat lief en leed te delen, in, dat mogen we gerust zeggen, Gods naam. Zo gaan we niet eenmaal, maar telkens weer de wereld in en zullen we de levende Heer telkens opnieuw zien verschijnen. Amen.

Uitzending en zegen

Wanneer jullie vanhier gaan, weet het gezegende mensen te zijn. Het is een geheim met ons gedeeld. Wij zijn in een beweging betrokken. Als hij ons zijn Geest beloofd heeft, is het belangrijk dat wij ons open stellen. Wij mogen erop vertrouwen dat het werk van die Geest die mensen verbindt tot zijn recht komt wanneer God ook ons gaat inschakelen in het bouwen van zijn Koninkrijk.

De genade van Jezus Christus,
de liefde van God,
de gemeenschap van de heilige Geest
is met u allen.

Noten

¹ Alternatief slot Marcusevangelie, NBV, NT, 75.

Figuur 1: De Hemelvaart (L'Ascensione), Giotto di Bondone, Capella degli Scrovegni, Padua Italië, 1304.